

ZACHODNIOPOMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
W BARZKOWICACH

Ewelina Pawłowicz

Zagrody Edukacyjne

WYDAWCA:

Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach

73-134 Barzkowice 2

tel. 91 479 40 10, 91 479 40 15, 91 561 37 00, fax 91 561 37 91

www.zodr.pl

e-mail: sekretariat.barzkowice@zodr.pl

Dyrektor: mgr Dawid Adamski

ISBN 978-83-66999-54-1

Korekta: Sylwia Lenard

Projekt okładki: Jolanta Gapys

Skład tekstu: Karolina Sawczuk

Druk: ZODR w Barzkowicach

Nakład: 200 egzemplarzy

Ewelina Pawłowicz

Zagrody edukacyjne

Barzkowice 2024

*„Jesteśmy szkołą, która nie jest szkołą, jaką każdy zna.
Budynkiem szkolnym jest wolna natura,
klasą szkolną jest pole, łąka, las, obora.
Naszymi nauczycielami są rośliny, zwierzęta
i ludzie żyjący w zagrodzie wiejskiej”*

Połączenie usług edukacyjnych z autentycznymi wartościami rolnictwa i życia wiejskiego realizowane w ramach zagród edukacyjnych otwiera sektor rolny na nowe możliwości rozwoju i praktyczną realizację wielofunkcyjności w rolnictwie. Idea poszerza zakres możliwych usług, generuje dochody, buduje nowe powiązania z konsumentami i wpływa na rozwój przedsiębiorczych postaw rolników.

Zagrody edukacyjne są alternatywnymi miejscami edukacji, w których proces kształcenia jest urozmaicany i wzbogacany przez ofertę dydaktyczną zorientowaną na praktyczne działanie, myślenie projektowe, uczenie sytuacyjne.

KONCEPCJA I FORMY PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ NA WSI

Nowoczesne podejście do edukacji czyni gospodarstwo rolne atrakcyjnym miejscem do prowadzenia zajęć dydaktycznych, łączących teorię z praktyką w zakresie wielu przedmiotów. Bezpośredni kontakt z bogatym otoczeniem rolniczo-przyrodniczym i kulturowo-społecznym w zagrodzie wiejskiej sprzyja całościowemu rozwojowi. Swobodna wiejska przestrzeń, obecność zwierząt, mnogość zapachów, smaków i dźwięków dostarczają wielu bodźców poznawczych i emocjonalnych korzyści. Ogromnym atutem wiejskich gospodarstw i atrakcją przyciągającą gości na wieś są zwierzęta. Coraz bardziej popularnym staje się pogląd, iż kontakt ze zwierzętami korzystnie wpływa na niemal każdą sferę rozwoju dziecka – fizyczną, emocjonalną, społeczną czy intelektualną. Dla zwiększenia atrakcyjności programy rolnicze w ofercie gospodarstw edukacyjnych bywają łączone z ofertą artystyczną.

1. Oferty programów edukacyjnych bez noclegu

Usługi edukacyjne w gospodarstwie rolnym na ogół są prowadzone w formie krótkich pobytów, nie wymagających zapewnienia gościom noclegu. W gospodarstwie edukacyjnym zajęcia dla zorganizowanych grup i gości indywidualnych przebiegają według określonego programu, mogą trwać od jednej do kilku godzin. Oferta może być rozbudowana do całodziennego pobytu, obejmującego dodatkowe elementy rekreacji na świeżym powietrzu oraz wyżywienie.

Gospodarstwo otwarte

Koncepcja otwartej zagrody polega na udostępnieniu gospodarstwa wiejskiego do zwiedzania przez turystów indywidualnych i grupy zorganizowane. Wejście do gospodarstwa odbywa się na podstawie wykupionej wejściówki i obejmuje

swobodny pobyt w gospodarstwie lub program zwiedzania z przewodnikiem. Przestrzeń gospodarstw otwartych musi być ściśle dostosowana do potrzeb odwiedzających pod względem bezpieczeństwa, oznakowania, punktów animacji, miejsc wypoczynku oraz zaplecza sanitarnego. Idea otwartych farm pełni ważną funkcję promocyjną lokalnej produkcji rolnej i przedstawia rolnika jako opiekuna środowiska i krajobrazu.

2. Oferty programów edukacyjnych z noclegami

Edukacyjne gospodarstwo agroturystyczne

Usługi edukacyjne są jedną z możliwych specjalizacji gospodarstw agroturystycznych. Polegać może ona na oferowaniu gościom przebywającym na wypoczynku dodatkowego programu edukacyjnego związanego z działalnością gospodarstwa. Specjalizacja edukacyjna może również dotyczyć prowadzenia obiektu szkoleniowo-konferencyjnego dla grup dorosłych lub oferty przyjmowania dzieci bez rodziców na wypoczynek w rodzaju kolonii. W każdym przypadku infrastruktura gospodarstw specjalizujących się w usługach edukacyjnych powinna być w pełni dostosowana do potrzeb wybranej grupy docelowej, co powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w urządzeniu i wyposażeniu pomieszczeń oraz rodzaju i zakresie dodatkowych atrakcji i usług.

Specjalistyczna oferta turystyczna to oferta dostosowana do konkretnego wybranego segmentu rynku, czyli grupy klientów o podobnych cechach, potrzebach i zainteresowaniach. Ponadto specjalizacja sprzyja wydłużeniu sezonu turystycznego. Zajęcia edukacyjne wzbogacają ofertę turystyczną regionu, poszerzając zakres atrakcji pobytu w konkretnym obiekcie lub okolicy.

Zielone szkoły

Zielone Szkoły – tak przyjęło się określać zajęcia szkolne odbywające się w plenerze. Na ogół mają one formę kilkudniowych wycieczek, w trakcie których realizowany jest program szkolny oraz dodatkowy program rekreacyjny i turystyczny. Oferta jest bardzo wymagająca, dotyczy zapewnienia noclegów, wyżywienia, sal szkoleniowych i programu pobytu. Noclegi dla młodzieży mogą być przygotowane w formie pokoi grupowych. Niezbędny jest wyraźny podział zaplecza sanitarnego na części damską i męską. Obiekt powinien dysponować wydzieloną jadalnią umożliwiającą przyjęcie jednocześnie całej grupy, oraz osobnym pomieszczeniem służącym jako sala szkoleniowa. Łączenie funkcji jadalni i sali edukacyjnej w jednym pomieszczeniu nie jest właściwym rozwiązaniem i nie sprawdza się w praktyce.

GOSPODARSTWA EDUKACYJNE – WSKAZÓWKI DLA PRAKTYKI

1. Założenia programowe

Edukacja w gospodarstwie edukacyjnym powinna:

- odbywać się w swobodnej naturalnej przestrzeni,
- zapewniać bezpośredni kontakt z rzeczywistością codziennego życia w gospodarstwie,
- być kształcącą zabawą, dostarczającą różnorodności wrażeń i doświadczeń

uczniom oraz umożliwiającą samodzielne działanie,

- oddziaływać na wszystkie zmysły,
- integrować wiedzę z różnych dziedzin,
- uwzględniać indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne uczniów,
- mieć zaplanowany przebieg,
- być dostosowana do liczebności i doświadczenia uczestników.

2. Miejsce prowadzenia zajęć edukacyjnych

Sposób organizacji i urządzenia przestrzeni edukacyjnej uwarunkowany jest charakterem obiektu, charakterystyką grup docelowych gości oraz możliwościami prowadzenia animacji zajęć. Infrastruktura edukacyjna powinna być harmonijnie zorganizowana i wkomponowana w całość obiektu. Realizacji zajęć w gospodarstwach edukacyjnych służyć mogą praktycznie wszystkie dostępne miejsca – od pola i ogrodu poprzez podwórkę, do budynków gospodarskich i domu, po ich odpowiednim przygotowaniu na przyjęcie gości. Dostęp do miejsc otwartych dla gości musi być dogodny, ścieżki piesze i trasy dojazdowe do pól muszą być przejezdne, oczyszczone i właściwie oznakowane. Jeśli oferta edukacyjna dotyczy głównie zajęć terenowych, zagroda powinna być wyposażona w zadane pomieszczenie, które pozwoli na prowadzenie zajęć, niezależnie od warunków atmosferycznych. Funkcją taką może pełnić przystosowana część obory czy stodoły, wiata lub specjalnie przygotowana sala szkoleniowa. Pomieszczenie powinno zapewnić komfort pobytu uczestnikom zajęć, prowadzącym i opiekunom. Podstawowe wyposażenie sal szkoleniowych obejmuje miejsce do siedzenia, stoliki, tablice do pisania, książki, modele i inne pomoce dydaktyczne.

Elementy wyposażenia pomieszczeń służących edukacji dzieci i młodzieży powinny być:

- bezpieczne,
- stabilne,
- odporne na uszkodzenia mechaniczne,
- barwne i atrakcyjne, przyciągające uwagę,
- łatwe do czyszczenia i dezynfekcji,
- łatwe do naprawy.

Niezbędne jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza sanitarnego. Najlepszym rozwiązaniem zawsze są odrębne toalety dla gości, z podziałem na damskie i męskie. Wskazane jest przystosowanie dla dzieci wspólnych pomieszczeń sanitarnych poprzez ich wyposażenie w podnóżki oraz małe deski klozetowe, umożliwiające korzystanie dzieciom ze standardowego wyposażenia toalety.

3. Zagospodarowanie przestrzeni

Gospodarstwo i otwarta przestrzeń wykorzystywana do realizacji zajęć edukacyjnych powinna być zorganizowana w sposób ułatwiający poruszanie, samodzielne zwiedzanie i dodatkową aktywność uczestników zajęć. Wybrane obiekty, uprawy, miejsca przebywania zwierząt mogą zostać oznakowane tablicami informacyjnymi z nazwą i ciekawym opisem. Atrakcją przebywania na monokulturowych polach uprawnych mogą być trasy spacerowe w formie labiryntów.

Miejsce zabaw powinno sprzyjać dziecięcej fantazji i kreatywności, a jednocześnie zapewniać bezpieczeństwo. Plac zabaw należy zaplanować z uwzględnieniem:

- powierzchni z podłożem utwardzonym do zabaw ruchowych,
- miejsca do zajęć spokojnych, osłoniętego od wiatru, a przy silnym nasłonecznieniu trochę zacienionego,
- obiektów do wspinania się (np. punkt obserwacyjny na drzewie).

Powierzchnia do zabaw sportowych powinna być rozległa i raczej równa, podłoże musi być wytrzymałe i odporne na wydeptywanie, a jednocześnie bezpieczne dla dzieci. Najlepsze podłoże stanowi trawnik, odpowiednio przygotowany i zadbane.

Zieleń w zagrodzie wiejskiej powinna być komponowana w sposób naturalny, miękkie, dający użytkownikom poczucie swobody i nieskrępowanej przestrzeni. Nie są wskazane sztywno wyznaczone alejki o regularnych, prostych liniach oraz duże, betonowe powierzchnie. Natomiast dziko rosnące krzewy tworzą idealne warunki do dziecięcych zabaw.

4. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo gości jest nadrzędną sprawą w działalności edukacyjnej gospodarstwa wiejskiego. Kluczową sprawą jest dopełnienie wszystkich warunków wynikających z prawa budowlanego oraz przepisów przeciwpożarowych. Infrastruktura techniczna gospodarstwa, urządzenia gospodarcze, maszyny rolnicze muszą być właściwie zabezpieczone, a ich dostępność dla gości może odbywać się pod ściśle określonymi warunkami. Podobnie kontakt ze zwierzętami powinien odbywać się pod nadzorem. Dotyczy to szczególnie dużych zwierząt gospodarskich. W miejscu ogólnodostępnym w obiekcie należy umieścić apteczkę pierwszej pomocy i systematycznie uzupełniać jej zawartość.

OGÓLNOPOLSKA SIĘC ZAGRÓD EDUKACYJNYCH

Koncepcja Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych została opracowana w latach 2010-2011 przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Do celów strategicznych funkcjonowania Sieci należą:

- podniesienie prestiżu zawodu rolnika,
- upowszechnienie znajomości pochodzenia żywności,
- różnicowanie pozarolniczej działalności na obszarach wiejskich,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi

Ogólnopolska Sieć Zagród Edukacyjnych funkcjonuje w systemie doradztwa rolniczego na zasadzie dobrowolnej współpracy jednostki centralnej (Centrum Doradztwa Rolniczego) podległej Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi a jednostkami regionalnymi (ośrodkami doradztwa rolniczego w poszczególnych województwach). Sieć nie posiada osobowości prawnej.

Struktura Sieci oparta jest na trzech filarach:

- poziom krajowy: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie – Koordynator Sieci,
- poziom regionalny (wojewódzki): Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego – Koordynatorzy Wojewódzcy w każdym Ośrodku Doradztwa Rolniczego (ODR),
- poziom lokalny: gospodarstwa podejmujące usługi edukacyjne aplikujące o członkostwo w Sieci.

W wyniku ogólnopolskiego projektu zdefiniowane zostało pojęcie gospodarstwa edukacyjnego wraz z jego identyfikacją rynkową w postaci nazwy „Zagroda edukacyjna”. W ten sposób rozproszone wcześniej działania edukacyjne pojedynczych gospodarstw zostały skupione pod wspólną marką i zyskały transparentny wizerunek, wyróżniający usługi edukacyjne gospodarstw członkowskich na rynku. Marka sprzyja lepszemu wykorzystaniu zasobów, ukierunkowuje rozwój jakościowy programów edukacyjnych oraz zwiększa skuteczność działań promocyjnych.

Decyzją Urzędu Patentowego RP od 2014 roku ochroną prawną objęte są:

- znaki słowne:
  - Zagroda Edukacyjna
  - Ogólnopolska Sieć Zagród Edukacyjnych
- znaki słowno-graficzne

ZAGRODA EDUKACYJNA

Zgodnie z koncepcją zatwierdzoną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi **Zagroda edukacyjna** to obiekt:

- zlokalizowany na obszarach wiejskich,
- prowadzony przez mieszkańca wsi,
- przyjmujący dzieci i młodzież w ramach programów szkolnych i aktywności pozaszkolnej,
- posiadający i prezentujący zwierzęta gospodarskie albo uprawy rolnicze,
- realizujący przynajmniej dwa cele edukacyjne spośród niżej wymienionych:
  - edukacja w zakresie produkcji roślinnej,
  - edukacja w zakresie produkcji zwierzęcej,
  - edukacja w zakresie przetwórstwa płodów rolnych,
  - edukacja w zakresie świadomości ekologicznej i konsumenckiej,
  - edukacja w zakresie dziedzictwa kultury materialnej wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowej.

Obiekty starające się o rejestrację powinny również posiadać zwierzęta gospodarskie albo uprawy rolnicze, przeznaczone do prezentacji dla grup dzieci i młodzieży przyjmowanych w ramach programów szkolnych lub udostępniane jako atrakcja turystyczna dla rodzin z dziećmi i dorosłych podróżujących indywidualnie.

Minimalnym obligatoryjnym warunkiem technicznym jest posiadanie zadaszonego miejsca do prowadzenia zajęć i udostępnienie toalet dla uczestników zajęć oraz spełnienie określonych prawem warunków bezpieczeństwa.

OFERTA GOSPODARSTW EDUKACYJNYCH

Gospodarstwa edukacyjne mają na celu przybliżenie uczniom życia w gospodarstwie rolnym, wiedzy o pochodzeniu żywności i zapewnienie kontaktu z naturalnym wiejskim otoczeniem. Oferta edukacyjna kształtowana jest indywidualnie, w zależności od profilu gospodarstwa, a także pasji gospodarzy. Oferta gospodarstw edukacyjnych kierowana jest głównie do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym (szkoła podstawowa). Program zajęć dostosowany jest do wieku dzieci, pory roku oraz drobnych sugestii i oczekiwań samych nauczycieli, a zależy od inwencji i pomysłowości właścicieli gospodarstwa. Często programy zajęć realizowane w gospodarstwach obejmują zagadnienia z podstawy programowej przedszkoli oraz szkół, mogą być ciekawą alternatywą dla niektórych tematów lekcyjnych w szkole. W gospodarstwach tematyka jest bardzo zróżnicowana i pojawiają się m.in. tematy jak: życie pszczoł i ich pożytki, wyrób soku jabłkowego, rozpoznawanie ziół i przygotowanie zielnika, „droga mleczna” – wszystko, co jest związane z produkcją mleka, własnoręczne przygotowanie bułeczek, zajęcia związane z tradycjami wielkanocnymi, bożonarodzeniowymi, ale również z rekreacją i sportem.

KORZYŚCI Z UCZESTNICTWA

Zajęcia edukacyjne prowadzone w gospodarstwach rolnych przynoszą wymierne korzyści zarówno dla sektora rolnictwa, jak i sektora szkolnictwa. Dla sektora rolnego istotne jest umożliwienie spotkania z przyszłymi konsumentami, odmiana codziennego życia rolnika, radość pracy z dziećmi i nauczycielami, twórczy rozwój rodzin rolniczych oraz nowe możliwości zatrudnienia i dodatkowy dochód.

Szkolnictwo zyskuje urozmaicenie i wzbogacenie procesu kształcenia, programy nauczania zorientowane na praktyczne działanie, ćwiczenia praktyczne z różnych przedmiotów, alternatywne miejsca edukacji, poznanie wiejskiej kultury.

Korzyści dla gospodarstw z przynależności do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych:

- promocja w ogólnopolskim systemie internetowym - www.zagrodaedukacyjna.pl
- prawo do identyfikowania oferty edukacyjnej logotypem Sieci,
- promocja na targach i innych imprezach promocyjnych oraz w mediach,

- dostęp do poradników merytorycznych,
- udział w okresowych szkoleniach i spotkaniach,
- wsparcie doradcze,
- wymiana doświadczeń podczas organizowanych spotkań i zjazdów uczestników Sieci,
- wymiana doświadczeń na portalu społecznościowym.

CELE DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZEJ ZAGRÓD EDUKACYJNYCH

Istotą działalności Zagrody Edukacyjnej jest przybliżenie społeczeństwu procesów zachodzących w naturalnym środowisku gospodarstwa wiejskiego. Idea ta przekłada się na konkretne cele edukacyjne, realizowane z wykorzystywaniem potencjału edukacyjnego gospodarstwa oraz jego przyrodniczego i kulturowego otoczenia.

Edukacja w zakresie produkcji roślinnej

Programy edukacyjne pomagają odkryć, poczuć, doświadczyć różnorodności biologicznej świata roślin, poznać tradycyjne i nowoczesne metody uprawy, cykle życia i przemiany materii, zależności pomiędzy systemami rolniczymi i ekosystemami naturalnymi. Wiąże się z tym wiedza oraz cała gama odkryć kształtów, form, kolorów, zapachów i smaków. Korzystny jest cykl wizyt w gospodarstwie dla tej samej grupy uczniów – na wiosnę dzieci mogą uczyć się przygotować ziemię pod uprawę w ogrodzie, zasiać ziarno i podczas następnych wizyt obserwować wzrost aż do zbioru.

Edukacja w zakresie produkcji zwierzęcej

Ważnym czynnikiem procesu edukacji jest bezpośredni kontakt ze zwierzętami. Obcowanie ze zwierzętami uczy wrażliwości i bezinteresowności oraz wdraża do obowiązków i rozbudza potrzeby poznawcze. Uczniowie powinni usłyszeć o każdym zwierzęciu w gospodarstwie i mieć możliwość doświadczenia bezpośredniej obecności gospodarskiego inwentarza poprzez oglądanie, głaskanie, słuchanie odgłosów, poznawanie zapachów i wykonywanie czynności gospodarskich, takich jak karmienie, sprzątanie, czyszczenie, dojenie i inne. Edukacja obejmuje poznanie życia zwierząt, zwiedzanie pomieszczeń inwentarskich, poznanie urządzeń i narzędzi, systemów hodowli, użytkowania i funkcji życiowych zwierząt w zakresie dostosowanym do wieku uczniów.

Edukacja w zakresie przetwórstwa płodów rolnych

Podczas całego roku można organizować pokazy i warsztaty przetwarzania produktów mlecznych, mięsnych, zbożowych, owoców, warzyw, ziół i innych płodów rolnych. Na zajęciach można pokazać drogę od wytworzenia i zebrania surowca do końcowego atrakcyjnego smakołyku lub przedmiotu użytkowego. Dzieci nie tylko uczą się metod przetwarzania, ale także doświadczają wysiłku produkcji, a tym samym nabierają szacunku dla pracy producenta.

Edukacja w zakresie świadomości ekologicznej i konsumenckiej

Specyfika gospodarstwa rolnego pomaga zrozumieć wiele aspektów związanych z ekologią. Pewne zachowania w gospodarstwach są w naturalny sposób proekologiczne: oszczędne gospodarowanie zasobami wodnymi (np. wykorzystywanie deszczówki do podlewania ogrodu), zagospodarowanie odpadów (np. karmienie zwierząt odpadkami organicznymi, kompostowanie materii organicznej) itp. Edukacja w gospodarstwie uświadamia pochodzenie i wartość odżywczą produktów z gospodarstwa, uczy odróżniania produktów naturalnych od wysokoprzetworzonych, przemysłowych i kształtuje nawyki konsumenckie.

Edukacja w zakresie dziedzictwa kultury materialnej wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowej

Bogactwo kultury materialnej i duchowej wsi daje ogromne możliwości realizacji atrakcyjnych zajęć praktycznych - plastycznych, artystycznych, kulinarnych, a nawet rozrywkowych. Każdy niemal temat edukacyjny w gospodarstwie rolnym można poprzedzić prezentacją wyposażenia domu, sprzętów gospodarstwa domowego czy maszyn rolniczych wykorzystywanych przez wcześniejsze pokolenia do wykonywania określonych czynności gospodarskich. Przy okazji można przywołać pamięć o dawnych zawodach, takich jak bartnik, kołodziej, bednarz, rymarz, garncarz itp.

WYMAGANIA FORMALNE

Do uczestnictwa w sieci może przystąpić każde gospodarstwo wiejskie spełniające warunki definicji „Zagrody edukacyjnej”. Przystąpienie do sieci jest dobrowolne, bezpłatne i odbywa się na podstawie:

- kwestionariusza zgłoszenia,
- rekomendacji uprawnionego właściwego terytorialnie doradcy Ośrodka Doradztwa Rolniczego (ODR).

Zgłoszenie jest weryfikowane pod względem zgodności profilu działalności edukacyjnej z zasobami gospodarstwa oraz z celami sieci. Procedura uwzględnia możliwość dokonywania korekt w złożonym wniosku na etapie kwalifikacji. Członkowie są zobowiązani do bieżącej aktualizacji informacji o ofercie i realizowanych programach edukacyjnych.

„Zagroda Edukacyjna” to zastrzeżony znak towarowy dla gospodarstw łączących działalność rolniczą z profesjonalnymi usługami edukacyjnymi. Prawo do posługiwania się nazwą „Zagroda Edukacyjna” mają wyłącznie sprawdzone i rekomendowane przez system doradztwa rolniczego obiekty, prowadzące zajęcia dydaktyczne oparte o własne zasoby rolnicze.

Szczegółowe informacje na temat działalności sieci, regulamin, dokumenty oraz kontakt do koordynatorów wojewódzkich dostępne są na stronie www.zagrodaedukacyjna.pl

1. Gospodarstwo edukacyjne „W LABIRYNTACH”

Iwona Rybicka

Paproty 8, 76-142 Malechowo

tel. 608 646 581

e-mail: iwona.rybicka@paproty.pl

www.paproty.pl

Gospodarstwo znajduje się w Paprotach, przy drodze łączącej Malechowo z Polanowem. Jest to spokojne i bezpieczne gospodarstwo, otwarte dla każdego. Dla swoich gości właścicielka przygotowuje nietuzinkową ofertę turystyczno-edukacyjną, w połączeniu z domowym posiłkiem i ciastem. Obsługuje imprezy plenerowe dla dzieci i dorosłych, zajęcia integracyjne dla firm, połączone z rozrywkami w disc-golfa. Organizuje letnie plenery malarsko-rzeźbiarskie oraz jesienne plenery żywych form wikliniarskich.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- W krainie torfu i źródeł
- Ploty z wikliną, czyli spotkanie z wierzbą
- Kolorowa pasieka w gospodarstwie
- Warsztaty bożonarodzeniowe

2. „DWAREK TRADYCJA”

Grażyna Zaremba-Szuba

Belczna 27, 73-150 Łobez

tel. 790 817 648

e-mail: polska@tradycja.net

www.dworektradycja.eu

DWAREK *Tradycja*
BELCZNA 1648

To miejsce, gdzie wytwarza się pierniki szczecińskie według starej, oryginalnej receptury z 1845 r. Obiekt wielokrotnie nagradzany, m.in. w konkursie Zielone Lato 2011, POT-u za najlepszą ofertę weekendową oraz w konkursach kulinarnych - zdobywcy głównych nagród. Przynależność do Kulinarne Dziedzictwa Pomorza Zachodniego, Gościnne Zabytki, uznane jako Hit Turystyki Wiejskiej. Właścicielka jest autorką jedynej powstałej po wojnie książki kucharskiej z tego terenu: „Pomorska książka kucharska”.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Szkoła kucharzy – Dziedzictwo Kulinarne Pomorza Zachodniego
- Bazar sztuki dla nauki, z nami nuda się nie uda
- Odkrywcy smaków Pomorza Zachodniego
- Warsztaty świąteczne: Boże Narodzenie (listopad-grudzień), Wielkanoc (luty-kwiecień)

3. „7 OGRODÓW”

Grażyna Kugiel

Łowicz Wałecki 50, 78-650 Mirosławiec

tel. 602 816 919

e-mail: 7ogrodow@gmail.com

www.7ogrodow.pl

Gospodarstwo agroturystyczne znajduje się w Łowiczu Wałeckim, przy drodze krajowej nr 10, pomiędzy Mirosławcem a Kaliszem Pomorskim. Na przestrzeni 48 ha gospodarstwa znajduje się kilka domów i apartamentów dla gości. Ich nazwy i wystrój związane są z zawodami: Młynarza, Myśliwego, Krawca, Żołnierza, Kupca, jest też Dom Biesiadny. Budynki inwentarskie to: Pałac Koguta, Wieża Owcy i Willa Konika. Na terenie gospodarstwa znajdują się stawy rybne oraz ogrody tematyczne, w których odbywają się zajęcia edukacyjne. Jest sala konferencyjno-dydaktyczna oraz galeria z rękodziełem artystycznym, z możliwością jego zakupu. Od wielu lat organizowane są tu warsztaty z rękodzieła artystycznego. Gościom serwowane są pyszne, domowe posiłki. Gospodarze obsługują imprezy plenerowe i okolicznościowe dla dzieci i dorosłych. Gospodarstwo wielokrotnie zdobyło, m.in. III miejsce w Polsce w konkursie „Kwatery na medal 2013”, ponadto posiada Certyfikat Wierzytelności Praktyk Biznesowych.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Ogród ziołowy i jadalny. Zioła i owoce dziko rosnące
- Ogród Bartnika
- Ogród Artysty

4. „KOŁO WRÓTY”

Agnieszka i Robert Gumbis

74-405 Sarbinowo 118

tel. 501 054 773, 506 510 542

e-mail: agnieszkgumbis@wp.pl

Rodzinne, kameralne gospodarstwo agroturystyczne. Własne pasje, które od lat rozwijają właściciele, pozwalają na to, żeby dzielić się zdobytym doświadczeniem i wiedzą w sposób aktywny i twórczy. Praca nad sobą i rozwijanie własnego potencjału, doskonalenie zawodowe i podnoszenie kwalifikacji to nie tylko sposób na to, żeby więcej wiedzieć, ale też lepiej pracować z ludźmi. Przyjazny i otwarty dom sprzyja dobrej edukacji, integracji i rekreacji, zwłaszcza w tak cichej i spokojnej okolicy. Gospodarze chcieliby, żeby 100-letnia historia ich gospodarstwa była ciągle żywa, dlatego dbają o zachowanie tradycji i dawnego rzemiosła oraz niezwyklej kuchni, w której potrawy podyktowane są porami roku. W pomieszczeniach na terenie gospodarstwa obejrzyć można wiele zapomnianych XX-wiecznych sprzętów: kołowrotki, warsztat tkacki, maszynę do szycia, czótenka, wrzeciona, dzieże, piec chlebowy i wiele innych przedmiotów z duszą.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Podzielę się z Tobą chlebem
- Wełniana historia człowieka
- Poznaję siebie i świat wokół mnie
- Roślinny zawrót głowy

5. Gospodarstwo Pasieczne „KÓSZKA I”

Konrad Fujarski

ul. Górna 4, 78-552 Kluczewo

tel. 661 076 886

e-mail: konrad@miodyfujarskich.pl

www.miodyfujarskich.pl

Czy pszczoły potrafią tańczyć? W jakim języku rozmawiają? Spróbujcie odpowiedzieć na te pytania w gospodarstwie rolnym, położonym w Szwajcarii Południowej - Dolinie Pięciu Jezior. Gospodarz zaprasza wszystkich chętnych, młodszych i starszych wiekiem, do przeżycia niezapomnianych wrażeń na łonie natury. Jednocześnie w gospodarstwie istnieje możliwość zakupu miódów. Miody drahimskie wpisane są na Listę Produktów Tradycyjnych Województwa Zachodniopomorskiego i posiadają Chronione Oznaczenie Geograficzne.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Pszczele tajemnice

6. „MIODOWY RAJ”

Andrzej Rytwiński

ul. Miodowa 7, 78-113 Dygowo

tel. 604 589 179

e-mail: pasieka77@wp.pl

www.miodowyraj.info.pl

MIODOWY RAJ to miejsce położone na uboczu wsi, na lekko pofałdowanym terenie, wcałości ogrodzone. Od wschodu znajdujesię lasek, a po prawej stronie, w dolinie wierzb, płynie leniwy potok. Jest to miejsce otoczone zielenią, która pozwala na spędzanie czasu w ciszy. Wypoczynek umiła świergot ptaków oraz brzęk pszczoł wracających do uli. Chwile relaksu można urozmaicić biesiadując przy ognisku, grillując, wypoczywając w miejscu przeznaczonym do przyjmowania gości, słuchając muzyki. Każdy, kto chce posłuchać ciekawych prelekcji i wypocząć na łonie natury, powinien odwiedzić Miodowy Raj. Pszczelarstwo to rodzinna pasja gospodarzy, którą przenieśli na ziemie kołobrzeskie. Chętnie dzielą się wiedzą i zdobytym doświadczeniem oraz zapoznają ze smakiem naturalnego, złocistego miodu.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- W krainie pszczoł
- Pszczelarstwo i produkty pszczele

7. Gospodarstwo ekologiczne JUCHOWOFARM

Fundacja im. Stanisława Karłowskiego
Juchowo 54 A, 78-446 Silnowo
tel. 94 375 38 30
e-mail: info@juchowo.org
www.juchowo.org

Gospodarstwo ekologiczne JUCHOWOFARM położone jest w malowniczej, starej wsi Juchowo, nad jeziorem, z dala od przemysłu i szlaków komunikacyjnych. Dookoła znajdują się lasy i łąki, pełne ziół oraz roślin leczniczych. Bazą dla tej szerokiej działalności jest tętniące życiem gospodarstwo ekologiczne, które uprawia zboża (w tym dwie stare odmiany – orkisz i samopsza), warzywa, prowadzi harmonizującą ze środowiskiem gospodarkę łąkową i pastwiskową. Jest hodowla szczęśliwych krów, dających niezwykle smaczne mleko oraz inne zwierzęta gospodarskie, jak owce, kozy, kury, gęsi, świnie, króliki. Reprezentują one stare, ginące rasy, które gospodarze chcą podtrzymać, by cieszyły najmłodszych. Jest tu serownia, piekarnia – można więc spróbować, jak smakuje chleb na zakwasie, wyjęty prosto z pieca czy też twaróg prosto z mleczarni. Na terenie gospodarstwa jest miejsce na zabawę, mecz piłki nożnej, tenisa stołowego; można spędzić miło czas przy ognisku. Jest też baza noclegowa, sale seminaryjne oraz kuchnia, gdzie panie smacznie gotują, na bazie produktów ekologicznych. Warto tu przyjechać nie tylko na warsztaty, ale pozostać dłużej, by doświadczyć rytmu dnia w gospodarstwie. Będzie to na pewno przeżycie nie do zapomnienia. Gospodarze zapraszają uczniów na „zielone szkoły w gospodarstwie”, a także rodziny na wspaniałe wakacje EKO.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Od trawy do sera
- Od ziarna do chleba
- Rolnictwo ekologiczne w praktyce
- Zioła bliżej nas
- Nie święci garnki lepią – warsztaty tematyczne w rytmie roku rolniczego

8. "DRZEWIĄŃSKA ZAGRODA"

Hanna Obławska

Drzewiany 23, 76-020 Bobolice

tel. 785 474 114

e-mail: gospoda.wiejska@onet.pl

Od 2005 roku gospodarstwo DRZEWIĄŃSKA ZAGRODA jest miejscem, w którym realizowane są warsztaty tematyczne, spotkania i koncerty. Przestrzeń w gospodarstwie zaplanowana jest tak, aby było miejsce na zajęcia praktyczne, połączone z rekreacją i wypoczynkiem. Dzięki takim spotkaniom uczestnicy mogą łatwiej przyswoić sobie wiedzę o przyrodzie, polskiej tradycji i zwyczajach, zwłaszcza kulinarnych, która będzie doskonałym uzupełnieniem lekcji prowadzonych przez nauczycieli w szkołach. Drzewiańska Zagroda stanowi kompleks z Gospodą Wiejską, która w zasobie obiektów posiada salę szkoleniową, restauracyjną, kuchnię z zapleczem gastronomicznym, 3 ogrody zimowe oraz mały plac zabaw. Właścicielka dysponuje również 12 pokojami z łazienkami (30 miejsc noclegowych), 2 salami integracyjnymi z aneksami kuchennymi. Dzięki takim rozwiązaniom technicznym w obiektach można przeprowadzać szkolenia zarówno jednodniowe, jak i kilkudniowe, o szerokim zakresie tematycznym. Wybór odpowiednich zajęć i warsztatów daje możliwość bliższego zapoznania z wykonywaniem różnorodnych prac florystycznych odpowiednio do pory roku; kwiatami i gatunkami roślin ogrodu wiejskiego, pola, łąki i lasu; przygotowywaniem potraw regionalnych i przetworów - pieczenie ciasteczek, pierników, lepienia pierogów i uszek oraz przygotowywania wielu innych potraw i smakołyków; wyrabianiem ciasta drożdżowego oraz wypieków słodkich i słonych, a także przygotowywaniem przetworów słodkich, kiszonek, przetworów warzywnych czy octów owocowych.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Zioła w kuchni
- Octy naturalne smakowe - ekologiczne lemoniady
- Przetwórstwo ekologiczne - niedocenione rośliny owocowe
- Od zakwasu do bochenka i żurku
- Różane inspiracje
- Akademia kulinarnych tradycji wielkanocnych - Wioska Zająca i Kurczaka
- Akademia kulinarnych tradycji bożonarodzeniowych - Wioska Świętego Mikołaja
- Staropolskie tradycje - pierogi i uszka
- Przygoda z ciastem drożdżowym

9. "LISÓWKA"

Urszula Mejer

Lisowo 1, 76-042 Rosnowo

tel. 698 393 104

e-mail: urszulamejer@wp.pl

Gospodarstwo LISÓWKA położone jest 2,5 km od Rosnowa, w otoczeniu pól, lasów i łąk. W niewielkiej odległości znajduje się zabytkowa elektrownia wodna, spektakularny kanał wodny, łączący dwa jeziora: Rosnowskie i Hajka oraz nieskażona, dzika rzeka Radew. Urokliwa okolica zachęca do aktywnego wypoczynku, są tu trasy rowerowe, kajakowe, piesze. Jeziora obfitują w ryby, a nieprzebyte lasy w grzyby i jagody. Gospodarstwo prowadzi produkcję roślinną i zwierzęcą, uprawia lawendę, hoduje pszczoły i drób, posiada sad ze starymi odmianami jabłoni. Odwiedziny w Lisówce przybliżą życie i pracę w gospodarstwie rolnym. W zagrodzie prowadzone są zajęcia związane z tematyką lawendową, zielarską, rolniczą, przyrodniczą i bożonarodzeniową. W ofercie gry ruchowe i edukacyjne na świeżym powietrzu – wiedza przekazywana jest poprzez zabawę, w sposób dostosowany do wieku uczestników zajęć.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Spotkanie w zagrodzie wiejskiej
- Lawendowy zawrót głowy
- Łąka woła nas
- O czym szumi las?
- Choinka pachnąca piernikami

10. „ZIELONA FARMA”

Marzena i Krzysztof Rajtar

Żelimucha 20, 78-200 Białogard

tel. 668 198 293

e-mail: kontakt@zielona-farma.pl

www.zielona-farma.pl

Znudzeni miejskim życiem, zmęczeni codzienną gonitwą, szukając powiewu świeżego powietrza znaleźliśmy niepowtarzalne miejsce na ziemi - Zieloną Farmę. Zielone, stuletnie dęby szumią delikatną muzyką wiatru, soczysta zieleń traw przypomina o sianokosach, zielone nenufary na stawie uśmiechają się do nas swymi kwiatami, a my mieszkańcy Zielonej Farmy mamy zielono w głowach. Ich dzień rozpoczyna się od piania koguta i karmienia zwierząt, a pory roku wyznaczają zmieniające się odcienie plantacji borówki amerykańskiej. Zielona Farma znajduje się w miejscowości Żelimucha, około 5 km od Białogardu i 25 km od Koszalina. W związku z tym, że gospodarze są rodzicami dwójki chłopców działalność kierują przede wszystkim dla dzieci i rodzin z dziećmi. Gospodarze chcą, aby czas spędzony u nich był dla gości namiastką wiejskiego życia. Zajęcia w okresie jesienno-zimowym odbywają się w sali edukacyjnej w Koszalinie.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Mały Rolnik
- Pieczony ziemniak w barwach jesieni
- Jesienny ogród dyniowy
- Pszczeli świat
- Rodzinnie familijnie

11. „PRACOWNIA RZEMIOSŁ DAWNYCH”

Aleksandra Olszewska

Żerdno 21, 78-550 Czaplinek

tel. 515 651 425

e-mail: pracownianawsi@gmail.com

www.pracownianawsi.blogspot.com

Pracownia Rzemiosł Dawnych to urokliwe miejsce w małej wsi Żerdno na Pojezierzu Drawskim. Jej twórcy dzielą się wiedzą w zakresie dawnego, tradycyjnego włókiennictwa. Podstawowym surowcem do zajęć edukacyjnych są rośliny włókniste – od momentu zasiewu, poprzez pielęgnację i obróbkę, aż po ich przędzenie, tkanie i szycie. Uczestnicy zapoznają się z ginącymi zawodami prądky i tkacza, własnoręcznie przygotowują rośliny włókniste za pomocą miedlic, cierlic, chesaków, wrzecion, kołowrotków i krosien. Pobyt w obiekcie pozwala przenieść się w dawne czasy, ubrać w historyczne stroje i poznać pracę naszych przodków. Możesz też spróbować upiec ciasto z własnoręcznie zmielonej mąki z dawnych odmian zbóż. Dzielimy się naszą historią, o uprawie lnu i konopi, o gręplowaniu i przędzeniu, o cierpliwości, o czasie, który wcale nie ucieka i o tym, że warto marzyć.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Jak krecik dostał spodenki – czyli skąd się bierze lniana tkanina
- Kuchnia naszych przodków
- Od owieczki do czapeczki – czyli skąd się bierze wełna

12. „AGRODOLINKA”

Alicja Ławniczak

Gogolewo 44, 73-121 Marianowo

tel. 695 085 584

e-mail: agrodolinka@gmail.com

www.facebook.com/people/agrodolinka/100063806267150/

Ideą gospodarstwa jest propagowanie życia na polskiej wsi. Pragnę pokazać jak ciężkim zawodem jest bycie rolnikiem, a przede wszystkim, jak ciężkim zajęciem było to w II połowie XX w. W tym celu prowadzę zajęcia na moich polach, tj. wykopki ziemniaków, sianie zbóż, sianokosy itd. Posiadam plantację mięty i czarnej porzeczki oraz pokazowe poletka różnych rodzajów ziół, które również służą edukacji.

Ówczasnie na próżno szukać wioski pełnej zwierząt i biegających po snopkach dzieci, a właśnie takie widoki pragnę przywołać w moim gospodarstwie. W tym celu założyłam hodowlę zwierząt gospodarskich. Mieszkają tutaj: kuce, owce, kozy, krowy, króliki, ptactwo hodowlane i inne. Podczas wizyty w Agrodolince dzieci uczestniczą w obrzędku zwierząt – dowiadują się gdzie zwierzęta śpią, co jedzą, czym różnią się poszczególne gatunki, a same mogą zaobserwować, jak zwierzęta zachowują się w obejściu. Od kilku lat gromadzę eksponaty, zabytkowe maszyny i pojazdy, ratując je przed zniszczeniem i zapomnieniem. Wyeksponowałam je, tworząc skansen ukazujący życie na wsi w czasach PRL-u. Przy poszczególnych eksponatach znajdują się tabliczki informujące o ich przeznaczeniu. A co istotne, większość starych maszyn rolniczych wciąż jest w użytku! W trakcie zajęć dzieci wykonują prace, których efekty zabierają do domu. W zależności od tematyki zajęć, są to np. karmniki z karmą dla ptaków, sadzonki roślin, wyroby plastyczne itd. Zajęcia odbywają się częściowo na zewnątrz, a częściowo w przystosowanej do tych celów stodole lub pod wiatą. Przeznaczam także czas na zabawę na ogromnym placu zabaw z huśtawkami, zjeżdżalniami, dużą trampoliną, torem przeszkód, ścieżkami sensorycznymi, snopkami słomy, które sprawiają radość nie tylko dzieciom! Ponadto w okresie letnio jesiennym do dyspozycji jest także labirynt w polu kukurydzy. Moi goście mają za zadanie przede wszystkim znaleźć drogę powrotną i nie zgubić się w ślepych zaułkach, ale ta atrakcja może być także niezwykłą formą rywalizacji między dziećmi. Oferowana przeze mnie forma zajęć edukacyjnych pozwala pobudzić umysł do działania i rozszerza wyobraźnię. Stawiam na naukę poprzez zabawę, a czas spędzony na świeżym powietrzu to idealna odskocznia dla uczniów, codziennie siedzących w szkolnych ławkach. Serdecznie zapraszam wszystkie żądne wiedzy i przygód osoby. Zapewniam niezastąpioną rozrywkę, która rozwija, uczy, wzmacnia koncentrację i pozwala na spędzanie aktywnego czasu na świeżym powietrzu.

Programy edukacyjne realizowane w gospodarstwie:

- Sianokosy dawniej i dziś
- Wiosna na wsi
- Budowa karmników dla ptaków
- Wykopki ziemniaków
- Kiszonki

Źródła:

1. www.zagrodaedukacyjna.pl
2. Sikorska-Wolak I.; Zawadka J.: Edukacja w zagrodzie wiejskiej, 2016.
3. Bogusz M., Kmita-Dziasek E.: Zagrody edukacyjne jako przykład innowacyjnej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, 2015.
4. Kmita-Dziasek E.: Wprowadzenie do zagadnień edukacji w gospodarstwie rolnym. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie, Wydanie II, 2022.
5. Kmita-Dziasek E.: Koncepcja i funkcjonowanie Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie, Wydanie II, 2022.
6. Dziasek E.: Zagrody Edukacyjne zapraszają na lekcje u rolnika. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie, Wydanie II zmienione i uzupełnione, 2022.

ZACHODNIOPOMORSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W BARZKOWICACH

Doskonalimy

Doskonalimy umiejętności rolników
i mieszkańców obszarów wiejskich

Upowszechniamy

Upowszechniamy nowe techniki
i technologie oraz postęp
w rolnictwie

Promujemy

Promujemy doradztwo rolnicze,
przedsiębiorczość wiejską
i pozarolniczą aktywność gospodarczą

Inspirujemy

Inspirujemy i wspieramy dobre
praktyki rolnicze przyjazne
dla środowiska

Współpracujemy

Współpracujemy w tworzeniu
rolnictwa społecznego, gospodarstw
edukacyjnych i demonstracyjnych

Organizujemy

Organizujemy szkolenia stacjonarne
i on-line, konkursy, wystawy

Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach świadczy profesjonalne usługi doradcze, które przyczyniają się do podniesienia jakości życia rolników, przedsiębiorców i mieszkańców obszarów wiejskich.

Jako ZODR jesteśmy blisko rolników i mieszkańców wsi Pomorza Zachodniego. Dzięki pracy Doradców rolnicy rozwijają swoje gospodarstwa i zapewniają nam bezpieczeństwo żywnościowe, od ponad dwudziestu lat korzystając skutecznie z dostępnych środków krajowych i unijnych.

Dla społeczności wiejskiej podejmujemy różnorodne formy doradcze: ekonomiczno-organizacyjne, szkoleniowe i działalność edukacyjną, a także w zakresie opracowania programów rozwoju obszarów wiejskich.

W naszej pracy na rzecz rolników, hodowców, przetwórców i producentów rolnych, aktywnie wspieramy i wdrażamy doradztwo technologiczne upowszechniając dobre praktyki i innowacyjne rozwiązania.

Serdecznie zachęcamy do współpracy
z Doradcami ZODR w Barzkowicach
i korzystania na co dzień z profesjonalnego wsparcia.

Kontakt z nami

Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach,

73-134 Barzkowice 2, tel. (91) 479 40 10; 15, (91) 561 37 00

fax (91) 561 37 91, e-mail: sekretariat.barzkowice@zodr.pl, www.zodr.pl

Oddział w Koszalinie, ul. Przemysłowa 8

75-216 Koszalin, tel. (94) 341 87 30, fax (94) 342 79 24

e-mail: koszalin.oddzial@zodr.pl

POWIATOWE ZESPOŁY DORADZTWA ROLNICZEGO

PZDR w Białogardzie, ul. Kisielice Duże 28, 78-200 Białogard
tel. (94) 312 04 10, fax (94) 311 26 88, kom. 513 161 525
e-mail: bialogard.pzdr@zodr.pl

PZDR w Choszcznie, ul. Grunwaldzka 36, 73-200 Choszczno
tel./fax (95) 765 27 93, kom. 513 164 889
e-mail: choszczno.pzdr@zodr.pl

PZDR w Drawsku Pomorskim
ul. Gdyńska 4, 78-500 Drawsko Pom.
tel./fax (94) 363 22 64, kom. 513 161 531
e-mail: drawsko.pzdr@zodr.pl

PZDR w Gryficach, ul. Wojska Polskiego 57/5, 72-300 Gryfice
tel./fax (91) 384 71 52, kom. 513 161 417
e-mail: gryfice.pzdr@zodr.pl

PZDR w Gryfinie zs. w Baniach, ul. Targowa 19
74-110 Banie, tel./fax (91) 416 80 62
kom. 513 161 505, e-mail: gryfino.pzdr@zodr.pl

PZDR w Goleniowie zs. w Nowogardzie
ul. Wojska Polskiego 67, 72-200 Nowogard
tel./fax (91) 392 71 75, kom. 513 161 437
e-mail: goleniow.pzdr@zodr.pl

PZDR w Kamieniu Pom. zs. w Golczewie
ul. Niepodległości 23, 72-410 Golczewo
tel./fax (91) 382 34 98, kom. 513 161 413
e-mail: kamien.pzdr@zodr.pl

PZDR w Kołobrzegu
ul. 6 Dywizji Piechoty 60, 78-100 Kołobrzeg
tel./fax (94) 352 40 30, kom. 513 161 526
e-mail: kolobrzeg.pzdr@zodr.pl

PZDR w Koszalinie, ul. Przemysłowa 8, 75-216 Koszalin
tel. (94) 342 79 29, kom. 513 164 897
e-mail: koszalin.pzdr@zodr.pl

PZDR w Łobzie, ul. Sikorskiego 6, 73-150 Łobez
tel./fax (91) 397 09 21, kom. 513 161 440
e-mail: lobez.pzdr@zodr.pl

PZDR w Mysliborzu, ul. Spokojna 13, 74-300 Mysłibórz
tel./fax (95) 747 93 51, kom. 513 161 541
e-mail: mysliborz.pzdr@zodr.pl

PZDR w Pyrzycach, ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce
tel./fax (91) 570 48 75, kom. 513 161 508
e-mail: pyrzyce.pzdr@zodr.pl

PZDR w Stawnie zs. w Darłowie
ul. Tynieckiego 2, 76-150 Darłowo
tel./fax (94) 314 00 00, kom. 513 164 891
e-mail: slawno.pzdr@zodr.pl

PZDR w Stargardzie
Barzkowice 2, 73-134 Barzkowice
tel./fax (91) 573 46 03, kom. 513 161 509
e-mail: stargard.pzdr@zodr.pl

PZDR w Szczecinku
ul. Witolda Pileckiego 8-9, 78-400 Szczecinek
tel./fax (94) 374 00 54, kom. 513 161 538
e-mail: szczecinek.pzdr@zodr.pl

PZDR w Szczecinie
ul. Smolańska 4, 70-026 Szczecin
tel./fax (91) 484 51 55, kom. 513 161 507
e-mail: szczecin.pzdr@zodr.pl

PZDR w Świdwinie, ul. Kołobrzaska 47, 78-300 Świdwin
tel. (94) 365 35 57, fax (94) 365 61 97, kom. 513 161 536
e-mail: swidwin.pzdr@zodr.pl

PZDR w Wałczu, ul. Chopina 53, 78-600 Wałcz
tel./fax (67) 258 97 30, kom. 513 161 411
e-mail: walcz.pzdr@zodr.pl

PASIEKA

w Zachodniopomorskim
Ośrodku Doradztwa Rolniczego
w Barzkowicach

Pasieka w ZODR w Barzkowicach składa się z 16 rodzin produkcyjnych i jest pasieką rozwojową, a jednocześnie aspiruje do pasieki wzorcowej. Przyszli pszczelarze lub osoby już posiadający pewne doświadczenie w prowadzeniu pasieki mogą zgłaszać się do naszego Ośrodka w celu zapoznania się z całą gamą innowacyjnych rozwiązań stosowanych w pszczelarstwie. Skuteczne prowadzenie gospodarki pasiecznej wymaga szerokiego wachlarza umiejętności z dziedziny zarządzania i marketingu, ekonomii i prawa. Dodatkowo utrzymywanie i zwiększenie liczebności pasiek ma bezpośredni wpływ na środowisko, dlatego propagowanie tematyki związanej z pszczelarstwem jest kontynuowane przez Ośrodek. Warto propagować tradycję pszczelarską wśród społeczeństwa, należy podnieść poziom wiedzy i świadomość osób zainteresowanych tematyką pszczelarską w zakresie aktualnych szans i problemów w pszczelarstwie. Ośrodek rozwija bardzo młodą gałąź apiterapii a mianowicie tzw. Uloterapię, która jest pojęciem bardzo szerokim i oznacza używanie produktów pszczelich w tym przede wszystkim miodu, pyłku kwiatowego i propolisu do leczenia różnego rodzaju schorzeń człowieka.

Zachodniopomorski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach
73-134 Barzkowice 2
tel. 91 479 40 10; 15, 91 561 37 00-02
fax 91 561 37 91
www.zodr.pl

ISBN 978-83-66999-54-1

9 788366 999541